

รายงานการศึกษาล่วงบุคคล (Individual Study)

เรื่อง บทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศ
ของผู้นำประเทศ : ศึกษาเปรียบเทียบช่วง 3 นายกรัฐมนตรี
(พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)

จัดทำโดย นายสุจินต์ เพชรเนียน
รหัส 4041

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศมหาวิทยาลัยศรีปทุม
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารการทูต ของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(Signature)

(เอกอัครราชทูต สุจิตรา หรรษพฤกษ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉุเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(Signature)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอຍ สีบวิเศษ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานเรื่อง “บทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ : ศึกษาเปรียบเทียบช่วง 3 นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของผู้นำและปัจจัยอื่นๆ ว่าส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศอย่างไรบ้าง และเพื่อเสนอแนะแนวทางปรับแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานสำหรับข้าราชการประจำให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของผู้นำ และเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยเป็นการศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ในการทำงานที่เกิดขึ้นจริง และหวังว่า จะเป็นข้อมูลศึกษาสำหรับสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเพื่อเตรียมตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบที่จะทำให้การจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศประสบความสำเร็จ ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นแนวทางพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีการศึกษาวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของผู้นำจากชีวประวัติ (Psychobiography) ของ James David Barber และ Jerrold Post ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์ชีวประวัติ เช่น ภูมิหลังครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การศึกษา ความสำเร็จและความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ ตลอดทั้งประสบการณ์ทางการเมือง ทำให้มองเห็นบุคลิกลักษณะของผู้นำแต่ละคน ทำให้สามารถกำหนดได้ในเรื่องการตัดสินใจ ปฏิบัติงานของผู้นำต่อสถานการณ์ต่างๆ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดทั้งวิธีการที่ผู้นำใช้ในการจัดการกับภาวะเครียดและวิกฤตการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ ผู้เขียนได้นำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาช่วยวิเคราะห์บุคลิกลักษณะผู้นำ โดยยกข้อความจากหนังสือ “สามก๊ก ตอน โจโฉรบกับอ้วนเสี้ยว” ซึ่งที่ปรึกษาของโจโฉได้วิเคราะห์บุคลิกลักษณะของผู้นำสองฝ่ายว่ามีผลต่อการสู้รบและการปักครองสมัยนั้นอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาภูมิหลังด้านครอบครัว การศึกษา และอาชีพของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ทราบว่า นายกรัฐมนตรีแต่ละคนมีบุคลิกลักษณะอย่างไร และบุคลิกลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยให้มีการกำหนดนโยบายด้านต่างประเทศแตกต่างกันอย่างไร มีความมุ่งมั่นในการผลักดันนโยบายแตกต่างกันเพียงใด และที่สำคัญคือเป็นผู้แต่งตั้งทีมงานการเมืองมาบังคับบัญชาสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ดังนั้น นายกรัฐมนตรีจึงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนัก

เลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ เนื่องจากนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ตัดสินใจด้านการต่างประเทศ เรื่องประเทศเป้าหมายที่จะเยือน และเรื่องต่างๆ ทั้งด้านสารคดี สำหรับการหารือข้อราชการ และด้านพิธีการ

2. ปัจจัยรองลงมา คือ ข้าราชการประจำของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเอง บุคลากรที่ เป็นหัวหน้าทีมฝ่ายข้าราชการประจำ หากเป็นผู้มีประสบการณ์สูงด้านการต่างประเทศ ก็จะช่วยงาน ของนายกรัฐมนตรีได้มาก ยิ่งถ้าเป็นผู้ที่ฝ่ายการเมืองวางใจ ก็จะยิ่งประสานร่วมมือกันได้ ตาม ร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี และความพร้อม ของบุคลากรด้านงานต่างประเทศมีส่วนสนับสนุนบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีใน การทำให้การจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศประสบความสำเร็จและทำให้ผู้นำประเทศมี ผลงานด้านต่างประเทศ

3. ปัจจัยสุดท้าย คือ ความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงการ ต่างประเทศ โดยปกติ ส่วนราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินตามนโยบายของ รัฐบาล แต่บางครั้ง ความไม่ชัดเจนเรื่องการมอบหมายงาน หรือกรณีเป็นเรื่องใหม่ มีความเข้าใจงาน ต่างกัน ทำให้เกิดการแย่งงานกันทำ และบางครั้งก็เกี่ยวกันกัน ดังนั้น การประสานอย่างใกล้ชิดและ ความสัมพันธ์ในลักษณะส่วนตัว มีส่วนส่งเสริมบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการ รองรับงานด้านต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี เช่นกัน

จากผลการศึกษาดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เพื่อความสำเร็จของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ข้าราชการประจำซึ่งเป็นฝ่าย ปฏิบัติราชการนอกจากต้องศึกษารายละเอียดของรัฐบาลแต่ละช่วงแล้ว ยังต้องศึกษาวิเคราะห์ บุคลิกลักษณะของฝ่ายการเมืองที่จะเข้ามานั่งหัวหน้าบัญชาอีกด้วย โดยนำชีวประวัติมาศึกษาวิเคราะห์ เซียงบุคคลซึ่งรู้จักผู้นำดีมาบรรยายให้ความรู้ หรือสังเกตจากการทำงานกับผู้นำ เช่น การร่วมเข้า หารือหรือร่วมประชุมกับฝ่ายการเมือง ซึ่งจะทำให้รู้จักฝ่ายการเมืองได้ดีขึ้นและสนองงานได้ตาม ความประสงค์ของฝ่ายการเมือง

2. ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำจำเป็นต้องนำเทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลงมา ปรับใช้เพื่อสามารถนำทีมให้สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

3. การจัดการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีต้องอาศัยการประสานงานอย่าง ใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี และระหว่างสำนักเลขานุการ นายกรัฐมนตรีกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะกระทรวงต่างประเทศ สิ่งสำคัญยิ่ง คือ ต้องทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาการประสานงานที่อาจเกิดขึ้น จึงควรมี การประชุมซักซ้อมความเข้าใจบ่อยๆ และการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานภายใน นอกจากนี้ ควร

จัดการสัมมนา/การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างนโยบายปีละครึ่ง เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดี ตลอดจนสร้างเครือข่ายในการทำงานเพื่อทำให้สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีสามารถรองรับงานด้านต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีได้ดียิ่งขึ้น

4. ข้าราชการแต่ละคนที่ทำงานด้านการต่างประเทศของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ต้องพัฒนาศักยภาพตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยศึกษาข้อมูลสถานการณ์จากแหล่งต่างๆ มากขึ้น และเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือสัมมนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถรองรับงานผู้นำประเทศได้ดียิ่งขึ้น

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๑
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญ	๙
บทที่ ๑ บทนำ	๑
1.๑ ภูมิหลังและความสำคัญของปัจจุหา	๑
1.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
1.๓ ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	๒
1.๔ ประโยชน์ของการศึกษา	๓
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๔
2.๑ แนวคิดทฤษฎี	๔
2.๒ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๖
2.๓ สรุปกรอบแนวความคิด	๘
บทที่ ๓ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี	
ในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ	๙
3.๑ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของนายกรัฐมนตรี	๙
3.๒ ปัจจัยภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี	๑๘
3.๓ ปัจจัยภายนอก	๒๐
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๒๒
4.๑ สรุปผลการศึกษา	๒๒
4.๒ ข้อเสนอแนะ	๒๔
บรรณานุกรม	๒๗
ประวัติผู้เขียน	๒๘

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำรายงานเรื่องบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ : ศึกษาเปรียบเทียบช่วง 3 นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) บุคคลที่ผู้เขียนขอขอบคุณอันดับแรก ได้แก่ รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร (นางสาวเรณู ตังกิจวงศ์) และนางนฤดา รัตนโสภณ ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่อนุญาตให้เข้าร่วมการอบรมหลักสูตร นบท. 4 และให้คำแนะนำปรับข้อความในใบสมัครซึ่งทำให้มีน้ำหนักในการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศมากขึ้น และขอบคุณเพื่อนร่วมงานในสำนักการต่างประเทศที่ช่วยรับภาระในช่วงที่ผู้เขียนเข้าร่วมอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางสุว吉 ศิริปัญญา ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์และประสานงานต่างประเทศ 1 ซึ่งนอกจากขอร้องกิงบังคับให้ผู้เขียนสมัครเข้าอบรม นบท. ทำให้ได้รับโอกาสที่ดีมากครั้งหนึ่ง ในชีวิตแล้ว ยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการเขียนรายงานครั้งนี้ และนางสาวดวงสุดา ศรียิ่งค์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิเคราะห์และประสานงานต่างประเทศ 2 ซึ่งเข้าอบรมหลักสูตร นบท. 3 สำหรับคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการเขียนรายงาน

บุคคลต่อมาที่ผู้เขียนขอขอบคุณ ได้แก่ คณะอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วย เอกอัครราชทูต สุจิตรา หริัญพฤกษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ ที่กรุณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องเพื่อให้ท้าทายและน่าสนใจยิ่งขึ้น และให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งช่วยให้การเขียนรายงานครั้งนี้มีแนวคิดมากขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศทุกท่าน สำหรับการต้อนรับ การต่างประเทศ ที่ได้ดูแลอย่างอบอุ่น และอำนวยความสะดวกทุกด้านตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำรายงานให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด นอกจากนี้ ขอขอบคุณเพื่อนพ้องน้องพี่ นบท. 4 สำหรับมิตรภาพที่อบอุ่นตั้งแต่เริ่มเข้าร่วมอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การให้กำลังใจกันและกันก่อนเข้านำเสนอรายงานต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละครั้ง

ท้ายสุดแต่สำคัญสุด ขอขอบคุณนางนุญตา เพชรเนยิน สำหรับกำลังใจ และช่วยดูแลลูกอาร์ทและอีฟในช่วงที่ผู้เขียนต้องรับรวมสามารถชื่อย่างมากในการเขียนแต่ละครั้ง

หากรายงานฉบับนี้เกิดประโภชน์แก่ผู้อ่าน ผู้เขียนขออุทิศความดีทั้งหมดให้แก่นุคคลที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นส่วนราชการแห่งเดียวของไทยที่มีข้าราชการการเมือง เป็นผู้บังคับบัญชา เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดให้ สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรีและให้มีรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง และ รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการและจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรีและรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เป็นข้าราชการการเมือง และให้รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และผู้ช่วยเลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

ในโลกปัจจุบัน ผู้นำประเทศมีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ จึงมีการแผลเปลี่ยนการเยือนของผู้นำประเทศเพื่อหารือความสัมพันธ์ทวิภาคี และการประชุมระดับผู้นำทั่วโลกที่มีความสำคัญและในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น การจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศจึงเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี

บทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศประกอบด้วย

1. การจัดทำแผนการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ ประกอบด้วยการกำหนดประเทศที่จะไปเยือน การกำหนดเป้าหมายของการเยือน กำหนดหัวเวลาและกิจกรรมสำคัญ โดยพิจารณาปัจจัยด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล ความสัมพันธ์ของไทยกับต่างประเทศ ผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีที่มีกับต่างประเทศซึ่งผู้นำต้องปฏิบัติ

2. การดำเนินการตามแผนการเยือนต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) การดำเนินการก่อนการเยือน ได้แก่ การจัดภาพรวมกรอบการเยือนเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณา ที่สำคัญ เช่น ร่างกำหนดการ องค์ประกอบคณะ และค่าใช้จ่าย การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการเยือนที่นายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว การเตรียมการด้านสารัตถะ (ประเด็น

หารือและข้อมูล) และการเตรียมค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง 2) การดำเนินการระหว่างการเยือน ได้แก่ การร่วมคณะกรรมการเดินทางเพื่อประสานงาน และร่วมเจดบันทึกการหารือข้อราชการในบางโอกาส และ 3) การดำเนินการภายหลังการเยือน ได้แก่การรายงานผลการเยือนต่อที่ประชุมคณะกรรมการและ การประชุมติดตามผล¹

ผู้เขียนได้ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีมาตั้งแต่สมัยนายกรัฐมนตรี พลเอก เปริญ ติณสูลานนท์ มาจนถึงนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน คือ นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เห็นว่าบุคลิกภาพของนายกรัฐมนตรีแต่ละคนและข้าราชการการเมือง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเอง และความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องล้วนส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศ แม้จะในระดับที่ต่างกัน และส่งผลให้รัฐบาลแต่ละช่วงมีผลงานด้านการต่างประเทศแตกต่างกันอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีเวลาศึกษาที่จำกัด ผู้เขียนจะศึกษาเฉพาะช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านบุคลิกภาพของผู้นำและปัจจัยด้านความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีด้านการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของผู้นำและปัจจัยอื่นๆ ว่าส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศอย่างไรบ้าง

1.2.2 เพื่อเสนอแนวทางปรับแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานสำหรับข้าราชการประจำให้สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของผู้นำ และเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของผู้นำและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศในสมัยรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ในการทำงาน

¹ คณะกรรมการคุณรู้เรื่องยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ, ชุดคุณรู้เรื่อง การจัดทำแผนการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี (กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2554), หน้า 9-35

ที่เกิดขึ้นจริง และความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และนำวิเคราะห์ตามกรอบแนวความคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการในการหาแนวทางปรับแนวคิดและแนวทาง ดำเนินงานสำหรับข้าราชการประจำ

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

เป็นข้อมูลศึกษาสำหรับสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเพื่อเตรียมตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบที่จะทำให้การจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศประสบความสำเร็จ ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นแนวทางพัฒนาการทำงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกลักษณะของผู้นำจากชีวประวัติ¹ นักจิตวิทยาการเมืองและนักวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศให้ความสนใจอย่างยิ่งแก่การวิเคราะห์บุคลิกลักษณะ (personality) ของผู้นำประเทศ แต่ก็มีข้อจำกัดด้านการติดต่อโดยตรงกับผู้นำ จึงต้องใช้การศึกษาในลักษณะห่างตัว โดยศึกษาชีวิตของผู้นำแต่ละคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาจากชีวประวัติซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นปัจจัยด้านความรู้สึกนึกคิด (emotional factor) ซึ่งส่งผลต่อแรงจูงใจและการตัดสินใจของผู้นำ

James David Barber ได้แสดงความเห็นไว้ในหนังสือ The Presidential Character ว่า ประชาชนไม่ควรเลือกผู้นำที่มีบุคลิกลักษณะล้มเหลว (dysfunctional) และได้พัฒนาแนวคิดแบ่งผู้นำออกเป็น 4 ลักษณะ โดยใช้แกน active-passive และแกน positive-negative (มิติ active-passive สะท้อนถึงระดับพลังและความสำนึกรู้สึก (sense) ของผู้นำที่พยายามสร้างความแตกต่างของผลงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และมิติ positive-negative แสดงถึงแรงจูงใจของผู้นำในการแสวงหาตำแหน่งและรูปลักษณ์โดยรวมซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้นำเป็นผู้มองโลกในแง่ดีหรือร้าย เป็นคนเชื่อใจหรือขี้สงสัย กระทำการความรู้สึกยากไร้ (neediness) หรือความละอาย หรือความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่หรือกระทำการความรู้สึกเชื่อมั่นและความสนับสนุนกับงานที่ต้องทำ)

Barber เชื่อว่า มิติลักษณะนิสัยทั้งสองดังกล่าวได้นำมาบ่งบอกว่าได้รับเลือกตั้งเป็นผู้นำประเทศ และเห็นว่าการศึกษาชีวประวัติ เช่น ภูมิหลัง การอบรมเลี้ยงดู ความสำเร็จและความล้มเหลวและอาชีพของผู้นำก่อนเข้ารับตำแหน่งจะสามารถทำให้มองเห็นว่าผู้นำดังกล่าวมีบุคลิกลักษณะอย่างไร และได้แบ่งผู้นำสหรัฐฯ ออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1) ผู้นำที่มีลักษณะ active-positive เช่น ประธานาธิบดี Franklin D. Roosevelt ประธานาธิบดี Harry Truman และประธานาธิบดี John F. Kennedy ซึ่งเป็นประธานาธิบดีที่ดีที่สุดเป็นผู้ที่ไม่ได้มีแรงจูงใจด้านลบ (dark motives) และตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

¹ Valerie M. Hudson, Foreign Policy Analysis: Classic and Theory (Maryland, Rowman & Littlefield Publishers Inc, 2007), pp. 54-56.

ขินดีปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานหากผลออกมามีดี เพราะไม่ได้ถูกจำกัดโดยอุดมคติที่สุดข้า และมีความรู้สึกสำนึกกว่าควรแสวงหานโยบายที่ช่วยให้สำเร็จผลที่ต้องการจริงๆ

2) ผู้นำที่มีลักษณะ active-negative เช่น ประธานาธิบดี Woodrow Wilson ประธานาธิบดี Herbert Hoover ประธานาธิบดี Lyndon B. Johnson และประธานาธิบดี Richard M. Nixon เป็นประธานาธิบดีที่ Barber ไม่ต้องการให้ประชาชนเลือก เป็นผู้นำที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง เพราะความรู้สึกไม่รู้จักพอ (feeling of inadequacy) กลัวที่จะประสบความลำอายและการถูกกล่าวหา (ostracism) เป็นผู้แข็งกร้าวทั้งด้านความคิดและการกระทำ ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์อย่างอบอุ่นและเห็นอกเห็นใจกับบุคคลอื่นๆ ได้ เป็นผู้ที่คนอื่นกลัวแต่ไม่รัก ขินดีที่จะยกเลิกการประชุมหรือแม้กระทั่งกฎระเบียบเพื่อรักษาอำนาจของตนไว้

3) ผู้นำที่มีลักษณะ passive-negative เช่น ประธานาธิบดี Calvin Coolidge และประธานาธิบดี Dwight D. Eisenhower เป็นผู้นำที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง เพราะสำนึกกว่าเป็นหน้าที่ ไม่ใช่ เพราะความต้องการมีอำนาจ ผู้นำลักษณะนี้อาจจะประสบความลำบากในการสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง เพราะมีความพยายามไม่มาก

4) ผู้นำที่มีลักษณะ passive-positive เช่น ประธานาธิบดี William Howard Taft ประธานาธิบดี Warren G. Harding และประธานาธิบดี Ronald Reagan เป็นผู้นำที่ไม่อันตรายเหมือนลักษณะที่ 2 แต่ก็เสี่ยงกับเรื่องอื้อฉาวและครับชั่น เป็นผู้นำที่เน้นพรรคพวคและการยอมรับอาศัยผู้อื่นเพื่อได้รับความเชื่อมั่น ความสนับสนุน และแม้กระทั่งเรื่องทิศทางปฏิบัติ ผู้นำลักษณะนี้อาจมองเห็นผู้เข้ามาอาศัยผลประโยชน์จากบุคคลิกลักษณะของตน และขินดีที่จะเอาหูไปนาเอตาไป ได้สำหรับคนรอบข้างและกลุ่มเพื่อน

Jerrold Post เป็นผู้ร่วมตั้งสำนักงานวิเคราะห์ผู้นำ ของสำนักงานข่าวกรองกลางสหรัฐ ในช่วงทศวรรษ 1970 ได้พัฒนาแนวความคิดที่เรียกว่า *anamnesis* โดยเชื่อว่าการวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาทางการเมืองที่ดีประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คือ การศึกษาชีวประวัติเชิงจิตวิทยา (psychobiography) ซึ่งเปรียบเทียบช่วงชีวิตของผู้นำกับช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศและในโลก ผู้ศึกษาจะต้องเข้าไปประวัติครอบครัว ลำดับบุตรในครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง ครอบครัวอพยพมาจากเดินดันอื่น หรือไม่ ครอบครัวร่ำรวยหรือไม่ หรือยากจนลงในรุ่นต่อมา มีบรรพบุรุษเป็นวีรบุรุษหรือไม่ มีการเสียชีวิตที่แสนธรรมานในครอบครัว วีรบุรุษและความໄฝผันในวัยเด็กที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องศึกษาด้วย เช่น เกมในวัยเด็กที่นางอินทิรา คานธี ชอบ คือ การเป็นนายพลบังคับบัญชากองกำลังทหาร ตู้กตา ประวัติการศึกษา พี่เลี้ยง และประสบการณ์ในช่วงวัยรุ่นของผู้นำ กีดคร่านามาศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบุคคลิกลักษณะของผู้นำ เช่น เมื่อวิเคราะห์ตาม Franklin D.

Roosevelt จะห้ามเขาทำอะไร เขาจะต้องหาทางเอาใจบิดามารดาในขณะที่ยังคงทำสิ่งที่เขาต้องการทำ ความสำเร็จและความล้มเหลวในอดีตก็เป็นแม่แบบสำหรับการตัดสินใจที่มีความเสี่ยงของผู้นำ ในช่วงต่อมาได้

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับบุคลิกักษณะของผู้นำ การพิจารณาความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว การศึกษาสุขภาพและนิสัยของผู้นำ เช่น การดื่มและการใช้ยา ก็เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผู้ศึกษาจะต้องศึกษาความสามารถด้านสติปัญญา ความรู้ และการใช้คุณพินิจ นอกจากนี้ ต้องสังเกตความมั่นคงทางอารมณ์ แรงจูงใจ สติสัมปชัญญะ และค่านิยม ตลอดทั้งความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว เพื่อน และเพื่อนร่วมงาน ปฏิกริยาของผู้นำต่อคำพากย์วิจารณ์หรือความล้มเหลว

ส่วนที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องสำคัญของผู้นำ เช่น เรื่องความมั่นคงของชาติ หรือลักษณะของอำนาจ และความเชื่อเรื่องอื่นๆ เช่น ปรัชญาหรืออุดมคติทางการเมือง

ส่วนที่ 4 สำรวจสไตล์ของผู้นำ โดยศึกษาปัจจัยต่างๆ เช่น ทักษะด้านการพูด ความสามารถในการสื่อสารกับสาธารณะ ลักษณะบุคลาศาสตร์และกลยุทธ์ที่ผู้นำชอบใช้ในแต่ละกรณี และทักษะในการเจรจา

การวิเคราะห์โดยใช้ส่วนทั้งสี่ดังกล่าวทำให้ Post สามารถกำหนดได้เรื่องปฏิกริยาของผู้นำต่อสถานการณ์ต่างๆ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเดิมที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้นำ แนวทางที่จะยับยั้งผู้นำ การซักชวนให้ผู้นำเปลี่ยนใจ และวิธีที่ผู้นำใช้จัดการกับภาวะเครียดและวิกฤตการณ์

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกักษณะของผู้นำตามแนวคิดของประเทศไทยตะวันออก หนังสือสามก๊ก² ได้กล่าวถึงบุคลิกักษณะผู้นำว่ามีผลต่อการสู้รบและการปกครองໄว้ เช่นกัน โดยช่วงหนึ่งกล่าวถึงโจโฉหรือจะยกทัพไปตีเมืองกึ่งจิ้งหอ อ้วนเสี้ยว แต่เกรงอยู่ว่าทหารคนองน้อยกว่าและอิดโรยมาจากการสู้รบ ถูกแก่ ที่ปรึกษา ให้ความเห็นว่า อ้วนเสี้ยว มีทหารมาก แต่หากความคิดมิได้ ท่านอย่าปราบก็ด้วยทหารเราน้อย ถ้ายกไปทำการศึกแก่ อ้วนเสี้ยว ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านจะมีชัยชนะ 10 ประการ และ อ้วนเสี้ยวจะแพ้แก่ท่าน 10 ประการ โจโฉจึงถามว่า เราจะชนะ 10 ประการและ อ้วนเสี้ยวจะแพ้ 10 ประการนั้นฉันได

ถูกแก่จึงว่า ท่านจะชนะ 10 ประการนั้น คือ ท่านมิได้ถือตัว ถ้าจะทำการสิ่งใด ถึงผู้น้อยจะ

² สามก๊ก เล่ม 1 ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2515), หน้า 366 - 368

ขัดว่าผิดหรือชอบ ท่านก็เห็นด้วยประการหนึ่ง นำใจท่านโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งปวง จะทำการสิ่งใด ก็ถือเอารับสั่งพระเจ้าให้演เป็นประมวล คนทั้งหลายก็ยินดีด้วยประการหนึ่ง ท่านจะว่ากล่าวสิ่งใด ก็สิทธิ์ขาด มีสิ่งๆ คณทั้งปวงยำเกรงท่านเป็นอันมากประการหนึ่ง ใจท่านสัตย์ซื่อ เลี้ยงทหารโดย ยุติธรรม ถึงญาติพี่น้องพิด ก็ว่ากล่าว มิเข้าด้วยผู้พิดประการหนึ่ง ท่านจะคิดทำการสิ่งใด เห็นเป็น ความชอบ ก็ตั้งใจทำไปจนสำเร็จประการหนึ่ง ท่านจะรักผู้ใด ก็รักโดยสุจริต มิได้ล่อลงประการ หนึ่ง ท่านเลี้ยงคนซึ่งอยู่ใกล้กับอยู่ใกล้ ถ้าดีแล้ว เลี้ยงเสมอ กันประการหนึ่ง ท่านคิดการหนักหน่วง ให้แน่นอนแล้วจึงทำการประการหนึ่ง ท่านจะทำการสิ่งใด ก็ตามบนบรรณเนียม โบราณประการ หนึ่ง ท่านชำนาญในกลสังคม ถึงกำลังข้าศึกมากกว่าท่าน ท่านก็คิดเอาชนะได้ เป็นสิบประการ ฝ่ายอ้วนเสี้ยวจะแพ้ท่าน 10 ประการ คือ อ้วนเสี้ยวเป็นคนถือยก มิได้อาความคิดผู้ใดประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวเป็นคนหมายชา ทำการโดยโวหารประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะว่ากิจการสิ่งใดมิได้สิทธิ์ขาด ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวเห็นแก่ญาติพี่น้องของตน มิได้ว่ากล่าวตามพิดและชอบประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะคิดการสิ่งใด มากกลับเอามิเป็นร้ายอาจร้ายเป็นดี มิได้เชื่อใจของตนประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะเลี้ยงผู้ใด มิได้ปกติ ต่อหน้าว่ารัก ลับหลังว่าชังประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวนักรักคนชิดซึ่ง ประสบประสาน ผู้ใดห่างเหิน ถึงชื่อสัตย์ ก็มิใช้งัชประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวกระทำการพิดต่างๆ เพราะฟังคำนยุงประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะทำการสิ่งใด เอาแต่อำเภอใจ มิได้ทำการศึกล่อลง จะชนะก็ไม่ รู้ จะแพ้ก็ไม่รู้ เป็นสิบประการ

โจ โฉ ได้ฟังดังนั้น ก็หัวเราะ แล้วจึงว่า ซึ่งท่านว่านั้นเราเก็บแจ้งอยู่แล้ว แต่เกรงอยู่ว่า เราทำการบนบดันจะไม่เหมือนคำของท่าน ชุนออก ที่ปรึกษาอีกคนหนึ่ง จึงว่าแก่โจ โฉว่า ซึ่งกุญแจวามนั้น ข้าพเจ้าก็เห็นด้วย เพราะอ้วนเสี้ยวหากความคิดมิได้ ถึงมาตรฐานว่าจะมีทหารมากกว่าท่าน ก็เห็นจะแพ้ ความคิดแก่ท่านเป็นมั่นคง

ในที่สุด โจ โฉซึ่งมีกำลังทหารน้อยกว่าก็ชนะอ้วนเสี้ยวซึ่งมีกำลังทหารมากกว่า และมี ความพร้อมมากกว่า แต่ขาดภาวะผู้นำ เชื้อฟังผู้ประจบสอพลอ ไม่ฟังคำทัดทานของที่ปรึกษาที่เชี้ยว ชาญด้านการศึก แฉมยังลงโทษจำคุกที่ปรึกษาดังกล่าวเนื่องจากอยาที่ตันรับแพ้โจ โฉ และอาณาจักร ของอ้วนเสี้ยวต้องล่มสลายเพราะอ้วนเสี้ยวสร้างความแตกแยกในหมู่ลูกหลวง โดยในช่วงติดพัน การสู้รบกับโจ โฉ อ้วนเสี้ยวได้แต่งตั้งลูกชายคนเล็กขึ้นสืบอำนาจแทนตน ลูกชายคนโตและพระร科 พากจึงคิดแยกตัว และเกิดการแย่งชิงอำนาจในหมู่พี่น้อง ทำให้โจ โฉ Crowley โอกาสเข้าปราบปรามได้ ง่ายขึ้น

2.3 สรุปกรอบแนวความคิด

การศึกษาวิเคราะห์บุคลิกลักษณะผู้นำ โดยศึกษาชีวประวัติ พฤติกรรม ความเชื่อ ความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างของผู้นำ จะทำให้ทราบได้ว่าผู้นำมีนิยมัยและยุทธศาสตร์ในการบริหารประเทศอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการรู้เรา ในการปฏิบัติเพื่อรับรองรับภารกิจของผู้นำดังกล่าว หากสามารถนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานของสำนักเลขานุการรัฐมนตรีได้ ก็จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ราบรื่นยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรี ในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 แล้วว่า บุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรีแต่ละคน และข้าราชการการเมือง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในสำนักเลขานุการรัฐมนตรี และความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องล้วนส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศแม้จะในระดับที่ต่างกัน และส่งผลให้รัฐบาลแต่ละช่วงมีผลงานด้านการต่างประเทศแตกต่างกันอีกด้วย ต่อไปนี้ จะศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวว่า ส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรีอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรี โดยจะเน้นเฉพาะช่วง 3 นายกรัฐมนตรี ได้แก่ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทั้งนี้ เนื่องจากมีเวลาศึกษาจำกัด และเห็นว่าหากจะศึกษาช่วงนายกรัฐมนตรีก่อนหน้านี้ก็จะเป็นเรื่องค่อนข้างล้าสมัย และจะไม่ศึกษาช่วงสมัยนายกรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เนื่องจากเป็นรัฐบาลเข้ามาริหารประเทศช่วงคราวเพื่อรอการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 เท่านั้น และช่วงนายกรัฐมนตรีนายสมัคร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เนื่องจากบุคลากรทั้งสองสองเข้ามาดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีในช่วงสั้นๆ นอกจากนี้ ศึกษาอีกสองปัจจัยซึ่งเป็นปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเอง และปัจจัยภายนอกคือความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แต่จะไม่เข้าลึกในรายละเอียดมากนัก

3.1 ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรี

เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับแรงจูงใจหรือมูลเหตุลึกๆ ของบทบาทของนายกรัฐมนตรีในด้านการต่างประเทศในช่วง 3 นายกรัฐมนตรีที่กล่าวถึงข้างต้น จะใช้แนวความคิดที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ว่าภูมิหลังของผู้นำแต่ละคนมีความสัมพันธ์กับบุคลิกลักษณะของผู้นำอย่างไร และบุคลิกลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศอย่างไรบ้าง ซึ่งจะกล่าวโดยลำดับ ดังนี้

3.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับบุคลิกลักษณะของผู้นำประเทศ

1) พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

เกิดวันที่ 26 กรกฎาคม 2492 ที่ จ. เชียงใหม่ เป็นบุตรที่ 2 ใน 10 คนของนายเลิศ ชินวัตร (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ บรรพบุรุษเป็นชาวจีนแต่เชื้อสายพม่าจาก gwang ตุ้ง) และนางยินดี (นามสกุลเดิม ระมิงค์วงศ์ มีศักดิ์เป็นหลานาทวดในเจ้าไชยทรงสมพมิตร ณ เชียงใหม่) ได้สมรสกับคุณหญิงพจนานุ พามพงษ์ มีบุตรด้วยกัน คือ นายพานทองแท้ นางพินทองทา (สมรสกับนายณัฐพงษ์ คุณกรวงศ์) และ นางสาวแพทองธาร

สามัยเด็กมักช่วยบิดาไม่ถูกไฟและขายโอลีเยิ่ง และเมื่อครั้งบิดาทำสวนส้ม ก็มักช่วยมาตัดส้มและแพ็กลงเบ่งจนชำนาญ และยังช่วยขายกล้วยไม้จากสวนบิดา และเมื่ออายุ 16 ปี ได้ช่วยบิดาดำเนินการ โรงพยาบาลร่องรอยครอบครัว

สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหาร (ตท. 10) และโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ รุ่นที่ 26 โดยสอบได้คะแนนเป็นที่หนึ่งของรุ่น ต่อมา ได้รับทุน ก.พ. ไปศึกษาปริญญาโท ด้านกระบวนการยุติธรรมที่มหาวิทยาลัย อีสเทิร์น เคนทักกี และสำเร็จปริญญาเอกในสาขาเดียวกัน 即 มหาวิทยาลัยแชนช์สตันสเตต

เข้ารับราชการในสำนักงานตำรวจนครบาล จนเป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ ประจำวาระ กองบัญชาการตำรวจนครบาล และเป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยตำรวจนี้ ได้เริ่มนั่นทำธุรกิจส่วนตัวหลายอย่างควบคู่ไปกับการรับราชการ เช่น ขายผ้าไหม กิจการ โรงพยาบาลร่องรอย กองโอมพิเนียม แต่ประสบความล้มเหลวมีหนี้สินประมาณ 50 ล้านบาท จึงได้ลาออกจากราชการ ต่อมาได้ตั้งบริษัท ชินวัตร คอมพิวเตอร์ จำกัด ดำเนินธุรกิจวิทยุดิตตามตัว บริการเครื่องคอมพิวเตอร์ และขยายไปสู่การให้บริการเครื่องข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดาวเทียม อินเตอร์เน็ต เครือข่าย ได้รับสัมปทานจากการต่างประเทศ ให้ดำเนินกิจการ โครงการดาวเทียมสื่อสารเป็นครั้งแรก ของไทยภายใต้ชื่อ ไทยคม หลังจากนั้นได้เปลี่ยนชื่อบริษัท เป็น บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันเป็นบริษัทการสื่อสารและการโทรคมนาคมขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ได้เข้าสู่วงการเมืองโดย พลตรี จำลอง ศรีเมือง เป็นผู้ชักนำ เคยเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในสมัยนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ต่อมา เป็นหัวหน้าพรรครัฐธรรมนูญ พลตรี จำลองฯ เป็นรองนายกรัฐมนตรีในสมัยนายกรัฐมนตรี บรรหาร ศิลปอาชา และสมัยนายกรัฐมนตรี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ต่อมา ได้ก่อตั้งพรรครักไทยในปี 2541 ซึ่งประสบชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างท่วมท้น และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้เป็น

นายกรัฐมนตรี 2 สมัย ในช่วงปี 2544-2549¹

ภูมิหลังด้านครอบครัว การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ทางการเมือง
ดังกล่าวสะท้อนบุคลิกลักษณะที่พอดีกับหน้าที่ดังนี้

(1) การต่อสู้ชีวิตมาแต่เด็กจนประสบความสำเร็จในทุกด้านจึงทำให้เป็นผู้
กล้าเลี้ยง มองเห็นโอกาสด้านต่างๆ ได้ดี คิดไว้ทำไว้และคิดอย่างมียุทธศาสตร์ และมีความมุ่งมั่นทำ
ให้งานสำเร็จ

(2) การสำเร็จการศึกษาโดยได้คะแนนอันดับหนึ่งของรุ่น และต่อมา ได้รับ²
ทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อต่างประเทศ แสดงว่าเป็นผู้มีสติปัญญาดีมาก ทำให้มีความเชื่อมั่นตนเองสูง

(3) การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ การรับ
ราชการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การทำธุรกรรมซึ่งเป็นบริษัทใหญ่ และการค้ายา เข้าร่วมกิจกรรม
ทางการเมือง ทำให้มีเพื่อนฝูงและบริวารมาก มีการสั่งสมบารมีมาโดยลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็น
ผู้มีอำนาจเด็ดขาดในพระองค์การเมืองซึ่งมีคะแนนเสียงเกินกว่า半 ในสภาพัฒนราษฎร

(4) การเป็นอาจารย์สอนหนังสือมาก่อนทำให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพูดที่ลง
รายละเอียดและลักษณะซักจุ่งได้ดี

(5) การมีประสบการณ์ด้านการบริหารธุรกิจ ส่วนดีทำให้สามารถนำ
ประสบการณ์การบริหารมาใช้ในการบริหารประเทศได้ แต่ส่วนเสียคือการแยกไม่ชัดเจนระหว่าง
ผลประโยชน์ของชาติกับผลประโยชน์ทางธุรกิจ

โดยรวม เป็นผู้นำที่นำประสบการณ์ด้านธุรกิจมาใช้บริหารประเทศได้ดี ทำ
ให้ผลงานเข้าตาประชาชนมากกว่านายกรัฐมนตรีส่วนใหญ่ของไทย แต่มีข้อเสียคือยังตัดเรื่อง
ผลประโยชน์ทางธุรกิจออกจากบริหารราชการ ไม่ได้เด็ดขาด ทำให้มีจุดด่างในชีวิตการเมือง
หากจะนำทฤษฎีของ Barber มาพิจารณา น่าเข้าลักษณะกึ่งๆ ระหว่างลักษณะที่หนึ่งและสอง
Active-Positive/Negative ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก แต่ยังติดเรื่องการใช้อำนาจอยู่

2) นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เกิดวันที่ 3 สิงหาคม 2507 ที่นิวคาสเซิล อังกฤษ เป็นลูกชายคนเดียวในลูก 3
คนของ ศ.นพ. อรรถสิทธิ์ และ ศ. พญ. สดใส เวชชาชีวะ (ระบุล้วน เวชชาชีวะ มีบรรพบุรุษเป็น
ชาวจีน โดยมีถิ่นกำเนิดมาจากหากก้า มีความสัมพันธ์อันดีกับชนชั้นสูงมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษ
ที่ 18 เป็นนามสกุลพระราชทานสมัย ร. 6 ให้แก่พระบรมราชานุคagar (ทรง เวชชาชีวะ) แพทย์ประจำ
จังหวัดพุทธรัตน์ เนื่องจากเป็นตระกูลแพทย์ จึงมีคำว่าเวชนำหน้า) สมรสกับ ผศ. ดร. พิมพ์เพ็ญ

¹ หาดูจาก ทักษิณ ชินวัตร – วิกิพีเดีย <http://th.wikipedia.org/wiki/>

ศกุนตากัย อดีตทันตแพทย์ มีบุตรธิดา 2 คน คือ นางสาวปราง และนายปัณณสิทธิ์

เคยศึกษาที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วໄປเรียนต่อที่โรงเรียนสเก็ตคลิฟ และโรงเรียนมัธยม อิตัน อังกฤษ ศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาปรัชญาการเมืองและเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย อ๊อกซ์ฟอร์ด อังกฤษ ได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง นับเป็นคนไทยคนที่ 2 ที่ได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่งในสาขาดังกล่าว ต่อจากพระศรีวิสารวรา (หุ่น ชุมตระกูล) จบปริญญาโทด้านเศรษฐศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย อ๊อกซ์ฟอร์ด ปริญญานิพนธ์ได้รับการยอมรับในระดับดีมาก โดยเทียบเท่ากับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง และได้ศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เคยเข้ารับราชการเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ช่วงปี 2530-2531 และเคยเป็นอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เข้ามาเล่นการเมืองตั้งแต่ปี 2535 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานครตลอดมา เคยเป็นโภยกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในปี 2535 เป็นรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองในปี 2537 เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี 2540 (กำกับดูแลงานด้านการส่งเสริมการลงทุน การบริหารปรมทุจริต การศึกษาแห่งชาติ และการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น) เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และผู้นำพรรคร่วมค้านในปี 2548 เป็นนายกรัฐมนตรี ในช่วงปี 2551-2554²

ภูมิหลังด้านครอบครัว การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ด้านการเมือง ดังกล่าวสะท้อนบุคลิกลักษณะที่พอดีกันได้ดังนี้

(1) การสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยชื่อดังของโลกโดยได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง แสดงว่าเป็นผู้มีศติปัญญาดีมาก ทำให้เป็นผู้มีความเชื่อมั่นตนเองสูง

(2) การเคยเป็นอาจารย์สอนหนังสือมาก่อน และการจบการศึกษาด้านกฎหมาย ทำให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพูดที่ลงรายละเอียดและลักษณะซักจุ่งได้ดี

(3) การเติบโตโดยลำดับในพระองค์การเมืองซึ่งมีประวัติการเป็นฝ่ายค้านมาอย่างนาน จึงมีแนวคิดในการเมืองค่อนข้างมาก

(4) การเติบโตในต่างประเทศทำให้มีลักษณะความเป็นส่วนตัวค่อนข้างสูง ไม่ได้มีเพื่อนและบริวารมาก

(5) การมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น่าจะ เคยเป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ก่อนเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้เป็นผู้มีบารมีทึ้งในพระองค์ และในวงการเมืองไม่น่าจะ

² หาดูจาก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ – วิกิพีเดีย <http://th.wikipedia.org/wiki/>

โดยรวม เป็นผู้นำที่มีความสามารถส่วนตัวสูง โดยเฉพาะด้านการเมือง แต่ขาด บาร์บาร์ หากจะนำทฤษฎีของ Barber มาพิจารณา น่าจะเข้าลักษณะที่สามคือ Passive-Negative ซึ่งทำ ให้ประสบความลำบากในการสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง

3) นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

เกิดวันที่ 21 มิถุนายน 2510 เป็นลูกคนที่ 10 คนสุดท้องของนายเลิศและนาง ยินดี ชินวัตร เป็นน้องสาวของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นชาวเชียงใหม่ ใช้ชีวิตคู่โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับนายอนุสรณ์ ออมรนัตร อดีตผู้บริหารเครือเจริญโภคภัณฑ์ อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และอดีตกรรมการผู้อำนวยการ บริษัท เอ็มลิงก์เอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีบุตร 1 คน คือ เด็กชายศุภเสกข์

สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสาขาวาระศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ ปริญญาโทสาขาวาระประ产业化ศาสตร์ จาก Kentucky State University, U.S.A.

ในปี 2534 เริ่มเข้าทำงานที่บริษัท ชินวัตร ไดเรกทอรีส์ จำกัด (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท เทเลอินโฟมีเดีย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ ฐานข้อมูลและการสื่อสาร ในตำแหน่งพนักงานฝึกหัดด้านการตลาดและการขาย หลังจากนั้น ในปีเดียว กัน เลื่อนเป็นผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ จนกระทั่งสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายผลิต ต่อมาเป็นผู้จัดการทั่วไปของบริษัท เรนโบว์ มีเดีย ซึ่งเดิมเป็นแผนกงานโฆษณาของบริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล บรรดาศาสต์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (ไอบีซี ซึ่งปัจจุบันคือ ทรูวิชั่นส์) โดยตำแหน่งสุดท้ายก่อนลาออกจากไอบีซีคือรองกรรมการผู้อำนวยการ ในปี 2545 เข้าสู่แวดวงธุรกิจเครือข่ายโทรศัพท์และการสื่อสาร ดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้อำนวยการใหญ่และรองกรรมการผู้อำนวยการสายงานตลาด บริษัท แอคเวย์ อินโฟ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ AIS ในเครือ ชิน คอร์ปอเรชั่น โดยขึ้นถึงประธานกรรมการบริหาร ต่อมาในปี 2548 ได้ลาออกและไปบริหารธุรกิจสังหาริมทรัพย์ คือ บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธุรกิจของครอบครัวชินวัตร โดยตรง

เข้าสู่การเมืองในช่วงปี 2554 โดยที่ประชุมพรรคร่วมไทย (เป็นพรรคริที่ สมาชิกส่วนใหญ่มาจากพรรคร่วมไทยรักไทยและพรรคร่วมประชาธิรัฐ ซึ่งถูกยุบไปโดยลำดับ) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2554 มีมติเลือกนางสาวยิ่งลักษณ์ฯ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระบบบัญชีรายชื่อลำดับที่ 1 เพื่อชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 โดยมิได้เป็นหัวหน้าพรรคร่วม และมิได้เข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารพรรคร่วม ผลกระทบเพื่อไทยได้ผู้แทนราษฎร 265 ที่นั่งจาก 500 ที่นั่ง และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็น

นายกรัฐมนตรีหลุยงคุณแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2554 จนถึงปัจจุบัน (2555)³

ภูมิหลังด้านครอบครัว การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ทางการเมือง ดังกล่าวจะท้อนบุคลิกลักษณะที่พ่อเห็นได้ ดังนี้

(1) เป็นผู้มีความเชื่อมั่นตนเองไม่สูงนักเมื่อเทียบกับพี่ชาย เพราะเป็นลูกคนสุดท้อง ไม่ได้ต้องต่อสู้ความลำบากในการประกอบอาชีพเหมือนพี่ชาย แต่มีความเป็นหลุยงซึ่งพิจารณารายละเอียดและมีความรอบคอบมากกว่า

(2) มีความสามารถด้านการบริหารพอสมควร เพราะมีประสบการณ์ในการบริหารธุรกิจมา ก่อน แม้จะเป็นธุรกิจของวงศ์ตระกูลก็ตาม

(3) มีประสบการณ์ด้านการเมืองน้อย แต่ได้ประโยชน์จากการมีของพี่ชาย และเดิมเดิมในส่วนที่พี่ชายขาด ไม่ได้เชี่ยวชาญด้านการพูด แต่เชี่ยวชาญด้านการแสดงออก

โดยรวม เป็นผู้นำที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองน้อย แต่ได้อาศัยการมีของพี่ชาย และเรียนรู้งานได้เร็ว หากจะนำทฤษฎีของ Barber มาพิจารณา น่าจะเข้าลักษณะที่สีคือ passive-positive ซึ่งอาศัยผู้อื่นช่วยกำหนดทิศทาง

3.1.2 บุคลิกลักษณะของผู้นำและผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศไทย

บุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรีในแต่ละช่วงที่ก่อตัวมาแล้วใน 3.1.1 ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศไทย ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1) การจัดทีมงานการเมืองที่คุ้ดเล็กน้อยด้านต่างประเทศในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ดังได้กล่าวในบทที่ 1 แล้วว่า สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีมีข้าราชการฝ่ายการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชา บุคคลที่มาเป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรีและรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมืองที่คุ้ดเล็กน้อยด้านต่างประเทศ จึงมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติและการผลักดันผลงานให้เป็นไปตามความประสงค์ของนายกรัฐมนตรี หากพิจารณาบุคลิกประดับดังกล่าว ในรัฐบาลแต่ละช่วงจะเห็นได้ว่า นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร สามารถเลือกบุคคลซึ่งมีความสามารถด้านการบริหาร ได้ดีกว่า เนื่องจากสามารถเลือกได้ทั้งจากการธุรกิจที่ตนเองเป็นเจ้าของหรือจากสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งตนเองตั้งขึ้นมาและมีอำนาจเด็ดขาดในพรรครุ่นใหม่ ในช่วงแรก ได้แต่งตั้งนายแพทย์ พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ชิน เชฟเทล ໄลท์ คอมมิวนิเคชั่นส์ เป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี และให้นายวัฒนา เมืองสุข และต่อมา

³ หาดูจาก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร – วิกิพีเดีย <http://th.wikipedia.org/wiki/>

นายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล เป็นรองเลขานุการกรรฐมนตรีฝ่ายการเมืองซึ่งดูแลงานด้านต่างประเทศ บุคคลเหล่านี้ มีส่วนผลักดันงานด้านต่างประเทศให้เป็นไปตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี และสนับสนุนงานด้านต่างประเทศให้นายกรัฐมนตรีได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับสมัยของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งมีการมีในพระครุไม่นาน สามารถเลือกบุคคลได้ไม่นานก็ช่วงแรกมีนายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ และต่อมา นายกอร์ปศักดิ์ สภาสุ เป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี ส่วนงานด้านต่างประเทศ ในช่วงแรก ได้มอบหมายให้รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (นายปณิธาน วัฒนาไกร) ดูแล และต่อมา ได้มอบหมายผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอิสร้า สุนทรัพน์) ดูแล บุคคลเหล่านี้ทำงานไม่เข้าหากันนักเนื่องจากบางคนพระครุการเมืองกำหนดมาให้ มิได้เป็นบุคคลของนายกรัฐมนตรีโดยตรง การร่วมกันผลักดันงานด้านต่างประเทศให้เป็นไปตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีจึงไม่เข้มข้นนัก ส่วนสมัยของนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เนื่องจากมิได้มีอำนาจเด็ดขาดในพระครุและอาศัยการมีของพี่ชาย ในช่วงแรกมีนายบัณฑูร ศุภกุณิช ที่พี่ชายเลือกมาเป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี ต่อมา นายสุรนันทน์ เวชชาชีวะ ซึ่งเป็นสมาชิกพระครุไทยรักไทยมาแต่เดิม มาเป็นเลขานุการนายกรัฐมนตรี ส่วนรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (นายนิรุตติ คุณวัฒน์) เป็นผู้ที่นายกรัฐมนตรีเลือกมาเอง การทำงานของคนต่างด้าวต่างข้าม ยังขาดความรู้ใจกัน ความร่วมมือในการผลักดันงานด้านต่างประเทศจึงดูไม่เข้มข้นเช่นสมัยนายกรัฐมนตรีพี่ชาย

2) การกำหนดนโยบายด้านต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี ส่วนการกำหนดนโยบายด้านต่างประเทศเป็นหน้าที่ของรัฐบาลซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ บุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรีแต่ละคนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและผลักดันนโยบายต่างประเทศในระดับที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่านายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท หักษิณ ชินวัตร ซึ่งมีประสบการณ์สูงด้านการต่างประเทศ มองโอกาสด้านการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศได้ดี เป็นนายกรัฐมนตรีไทยคนแรกที่เป็นประธานการประชุมยุทธศาสตร์ต่างประเทศในภารตะ และการตั้งทีมไทยแลนด์ มีนโยบายด้านการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ชัดเจน กล่าวคือการดำเนินนโยบายขยายเศรษฐกิจการค้ากับต่างประเทศร่วมกับสหประชากร บริโภคภายในประเทศเพื่อกระตุ้นความต้องการของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการเจรจาเขตการค้าเสรี หรือ FTA การเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเสนอแนวคิด Asia Cooperation Dialogue และการส่งเสริมความร่วมมือภูมิภาค (Regional Cooperation)⁴ นายกรัฐมนตรีจึงเดินทางไปเยือน

⁴ วิวัฒ ศรีวิหค, สำนักนโยบายและแผนกระทรวงการต่างประเทศ, นติชนรายวัน วันที่ 13 มีนาคม 2546.

ต่างประเทศบอยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่เป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ก็เพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวทั้งสิ้น

ในทางตรงกันข้าม นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีประสบการณ์ด้านการศึกษา จึงมีนโยบายเด่นด้านการศึกษาคือ โครงการเรียนฟรี ไม่มีประสบการณ์ด้านการต่างประเทศนัก ทึ้งที่เป็นห่วงว่าไทยเป็นประธานกลุ่มอาเซียน แต่ไทยกลับไม่มีบทบาทเด่นเท่าที่ควร นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปร่วมการประชุมระหว่างประเทศหลายครั้ง แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นนโยบายหลัก นอกจากราชบัญชี ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กับพม่าและกัมพูชา กลับแย่ลง ทั้งนี้ อาจ เพราะรัฐบาลในช่วงดังกล่าวมีปัจจัยอื่นที่ไม่อำนวยหลายประการ เช่น ปัญหาความแตกแยกทางการเมืองที่รุนแรง และรัฐมนตรีต่างประเทศมาจากกลุ่มที่มีทัศนคติไม่ตรงกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นต้น ประกอบรัฐบาลมีระยะเวลาบริหารประเทศไม่นานนัก จึงยังไม่สามารถดำเนินนโยบายด้านต่างประเทศที่ชัดเจนได้

3) การผลักดันนโยบายด้านต่างประเทศ เนื่องจากบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันของนายกรัฐมนตรีแต่ละคน การเข้าไปล้วงลูก และการติดตามงานจึงแตกต่างกันด้วยนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มักจะมีแนวคิดของตนเองเพิ่มจากการหารือที่เจ้าหน้าที่นำเสนอ หรือไม่ก็จะขอให้ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อมูลหรือท่าทีที่จัดเงนเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้นำประเทศที่หารือด้วย เช่น กรณีไปเยือนประเทศไทยที่เป็นเป้าหมายหลัก ก็จะเน้นเรื่องของการค้าเสรีเป็นพิเศษ และกรณีนายกรัฐมนตรีจีน (นาย จู หรงจี) เสนอให้ไทยพิจารณาเรื่องจีนสนใจเข้ามาลงทุนด้านปลูกต้นยูคาลิปตัสเพื่อนำไปผลิตกระดาษในจีน โดยต้องการพื้นที่ภาคตะวันออกซึ่งใกล้กับแหล่งน้ำที่มีอยู่ในประเทศไทยได้ให้รองนายกรัฐมนตรีที่คุ้มครองด้านการเกษตรในสมัยนั้นหารือในรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการของฝ่ายจีนและความเป็นไปได้ในส่วนของไทย ทราบว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนใช้ปลูกพืชเศรษฐกิจซึ่งให้ผลคุ้มค่ากว่า จึงไม่อาจสนองตามที่จีนต้องการได้ แต่ไทยมี

⁵ รศ. ดร. ประภัสสร์ เพพชาติรี, 2 ปืนอย่างด่างประทธรัฐบาลอภิสิทธิ์ (ตอนที่ 1), ออนไลน์, แหล่งที่มา: <http://thepchatree.blogspot.com/2011/02/2-1.html>.

พื้นที่บังส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีน้ำเพียงพอที่จะปลูกข้าวคลิปตั้สได้บังส่วน และได้นำไปหารือผู้นำกับพูชาซึ่งทราบว่ามีพื้นที่ที่อาจให้ฝ่ายจีนเข้ามาลงทุนทำข้าวคลิปตั้สได้ และในการหารือข้อราชการครั้งต่อมา นายกรัฐมนตรีก็แจ้งข้อมูลข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ของฝ่ายไทยและเสนอพื้นที่ทางเลือกให้ฝ่ายจีนพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยสุดก็ทำให้ผู้นำจีนเห็นว่าไทยได้พยายามพิจารณาอย่างดีที่สุดแล้ว ส่วนนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ด้วยเหตุผลในข้อ 2) ที่กล่าวแล้วว่าไม่มีนโยบายหลักเด่นชัด จึงมักนำประเด็นที่เจ้าหน้าที่เสนอไปหารือ

4) การนำผลการหารือกับผู้นำต่างประเทศมาประชามาประชามพันธ์ให้ประชาชนทราบ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มักจะนำประเด็นที่ได้หารือกับผู้นำประเทศมาเล่าให้ประชาชนทราบ และแทรกแนวคิดในการเจรจาให้ประชาชนเข้าใจ เรื่องดังกล่าวจึงเข้าถึงใจชาวบ้านได้ ทำให้เห็นว่ามีผลงาน ส่วนนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็รายงานผลการหารือกับผู้นำต่างประเทศให้ประชาชนทราบเช่นกัน แต่ไม่สามารถเข้าถึงใจประชาชนได้ จึงดูเหมือนไม่มีผลงาน และนายกรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดูจะเสียเปรียบ เพราะมีทักษะการพูดที่ลงรายละเอียดน้อยกว่า แต่ก็มีภาพให้ประชาชนเห็นว่ามีความตั้งใจในการทำงาน

5) การจัดกำหนดการเยือนต่างประเทศและต้อนรับผู้นำต่างประเทศ เนื่องจากเคยเป็นนักธุรกิจมาก่อน และเคยประสบเหตุการณ์เที่ยวบินพาณิชย์ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ระเบิดช่วงก่อนขึ้นเครื่อง นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มักใช้เครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศ หรือ เครื่องบินเหมาลำของบริษัท การบินไทยฯ ในกรณีเดินทางไปเยือนต่างประเทศเพื่อความสะดวกและสามารถกำหนดเวลาการกิจต่างๆ ได้ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ บางครั้งก็ใช้เครื่องบินเที่ยวพาณิชย์ของการบินไทย บางครั้งก็ใช้เครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศ แล้วแต่ความเหมาะสม ส่วนนายกรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะใช้เครื่องบินพิเศษของกองทัพอากาศในกรณีเดินทางไปและกลับในวันเดียว และมักใช้เครื่องบินเหมาลำของการบินไทยในกรณีเดินทางไกล เพราะเป็นนายกรัฐมนตรีหญิง ต้องการความเป็นส่วนตัว ส่วนกำหนดการอื่นๆ เช่น เมื่อผู้นำต่างประเทศมาเยือนไทย นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นิยมให้จัดกำหนดการลักษณะเป็นการส่วนตัว เช่น การให้จัดบรรยายการหารือที่ไม่เป็นทางการในเรือนหรือในเกาะ การไปตีกอล์ฟร่วมกัน หรือจัดเลี้ยงรับรองที่บ้านของตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน หรือการจัดการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในจังหวัดชายแดน ส่วนนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายกรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จะให้จัดกิจกรรมต่างๆ ตามธรรมเนียมปฏิบัติ

6) การติดตามผลการหารือกับผู้นำต่างประเทศ เนื่องจากนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เน้นผลักดันให้มีการดำเนินตามที่ได้หารือไว้ จึงริเริ่มตั้ง

คณะกรรมการเร่งรัดและติดตามผลการหารือกับผู้นำต่างประเทศ เป็นกลไกเพื่อให้มีการติดตามผล เป็นระยะๆ โดยในช่วงแรกได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีที่ดูแลงานด้านต่างประเทศเป็น ประธาน ต่อมาให้ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ช่วยงานด้านต่างประเทศเป็น ประธาน นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ตั้งกลไกติดตามผลการหารือ เช่นกัน โดยมี ประธานผู้แทนการค้าไทยเป็นประธาน ส่วนนายกรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ผ่านมา ได้ มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นเจ้าภาพหลักในการติดตามผลการเยือน

3.2 ปัจจัยภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี

การนำทีมของผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำ ความพร้อม และความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภายในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ในช่วง 3 นายกรัฐมนตรี ก็มีส่วนต่อบทบาทของ สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ของเช่นกัน โดยมีข้อพิจารณาที่สำคัญประกอบด้วย

3.2.1 ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำที่นำทีมในแต่ละช่วง

ในช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ข้าราชการประจำของสำนัก เลขานุการนายกรัฐมนตรี มี รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร (นายอภินันท์ ปวนะฤทธิ์) ดูแล งานด้านต่างประเทศ และมีที่ปรึกษาฝ่ายข้าราชการประจำด้านประสานกิจการต่างประเทศ (นาย größe เผรบารุ่ง) ช่วยดูแลงานด้านต่างประเทศ นายอภินันท์ ซึ่งเคยเป็นเอกอัครราชทูตประจำหลาย ประเทศ อธิบดีกรมยูโรป และรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ มีประสบการณ์สูงด้านการ ต่างประเทศ จึงช่วยงานกรองประเด็นหารือและการดำเนินการให้เป็นไปตามที่ผู้นำได้ตกลงกันไว้ ได้ค่อนข้างมาก เช่น กรณีที่นายกรัฐมนตรีได้รับปากที่จะให้ความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอินเดีย (เพื่อให้ผู้นำอินเดียพิจารณาการจัดทำเขตการค้าเสรีกับไทย) โดยเสนอให้รัฐมนตรีมหดี ไทยใน ขณะนี้เป็นเจ้าภาพหลัก แต่ต่อมา รัฐมนตรีมหดี ไทยถูกข้ายกไปเป็นรองนายกรัฐมนตรี และมีการ ปรับโครงสร้างกระทรวงต่างๆ ทำให้งานด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศส่วน ใหญ่ของกระทรวงมหาดไทยได้เปลี่ยนไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม ประกอบกับฝ่ายอินเดียเร่งรัด ขอให้ไทยตั้งคณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคง รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่าย บริหารในขณะนี้จึงจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีได้ทำ บันทึกทราบเรียนนายกรัฐมนตรีให้เปลี่ยนเจ้าภาพหลักจากกระทรวงมหาดไทยเป็นสำนักงานสถา ความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งทำให้ไทยและอินเดียมีกลไกหลักในด้านความร่วมมือด้านความมั่นคงมา จนถึงปัจจุบัน

ในสมัยนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำที่ ดูแลงานด้านต่างประเทศ คือ รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร (นายgröße เผรบารุ่ง) และ

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายข้าราชการประจำด้านประสานกิจการต่างประเทศ (นางสาวสมลักษณ์ ส่งสัมพันธ์) เป็นหัวหน้าทีม “ไดเน็นด้านประเด็นการหารือข้อราชการนโยบายลง ส่วนหนึ่งคง เพราะบุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรีดังที่กล่าวมาแล้วใน 3.1.2 ส่วนสมัยนายกรัฐมนตรียังลักษณ์ ชินวัตร ผู้บริหารฝ่ายการเมืองดูงานด้านต่างประเทศของ โดยให้สำนักการต่างประเทศเสนองานผ่านรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (นายนิรุตติ คุณวัฒน์) โดยตรง

3.2.2 ความร่วมมือของหน่วยงานภายใต้เกี่ยวข้องกับการเยือนต่างประเทศ

สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี มี 3 หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี คือ สำนักการต่างประเทศซึ่งดูแลการเยือนในภาพรวม การจัดการด้านสารัตถะ และการติดตามผล สำนักเลขานุการและพิธิการ ซึ่งดูแลด้านกำหนดการและพิธิการต่างๆ และสำนักโภชนา ซึ่งดูแลด้านการประชาสัมพันธ์การเยือน การประสานงานภายใต้ส่วนใหญ่เป็นไปตามกระบวนการเดิม แต่ที่เห็นแตกต่างกัน ก็คือ ในช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะมีการประชุมภายใต้ชื่อชุมชนความเข้าใจในการประสานงานบ่อย แต่ช่วงหลัง ไม่ค่อยมีเพรียบประสาณงานในลักษณะงานประจำ แต่ปัญหาถ่าสุดก็คือเดิมงานพิธิการด้านต่างประเทศเดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของสำนักการต่างประเทศ แต่ต่อมาก็ได้แยกไปอยู่ในกองพิธิการและต่อมาก็เป็นส่วนหนึ่งของสำนักเลขานุการและพิธิการ การเสนองานแม้จะเป็นเรื่องการเยือนประเทศเดียวกันแต่ต่างสำนัก จึงต้องเสนอรายงานส่วนของตนเอง ทำให้ฝ่ายการเมืองรู้สึกสับสน ไม่ได้มีการเสนอผลงานในลักษณะบูรณาการ ส่วนการประชาสัมพันธ์ ในช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ทันที่ทำเสร็จสิ้นการหารือข้อราชการกับผู้นำต่างประเทศ สำนักการต่างประเทศจะสรุปผลการหารือนำร่องเรียนนายกรัฐมนตรีพิจารณาประกอบการแต่งบประมาณ แล้วส่งให้สำนักโภชนาเพื่อสรุปเป็นข้อมูลสำหรับนายกรัฐมนตรีใช้ในการพูดรายงาน “นายนพบุรี ประชาชน” ในวันสุดสัปดาห์ แต่ในช่วงรัฐบาลภายหลัง ไม่ได้มีการดำเนินการในลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ หน่วยงานภายใต้ส่วนบุบบุนเดิม จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในระยะยาว

ในช่วง 3 นายกรัฐมนตรีดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ความร่วมมือของหน่วยงานภายใต้สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร น่าจะดีที่สุด เนื่องจากมีความคลุมคลื่นของผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำ กล่าวคือ ความเชี่ยวชาญด้านประเด็นต่างประเทศของรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหารนูกับความเชี่ยวชาญด้านประสานงานต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านพิธิการของที่ปรึกษาฝ่ายข้าราชการประจำ ในขณะนั้น ช่วง

รองลงมาคือช่วงของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งรองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหารมีความเชี่ยวชาญด้านประสานงานต่างประเทศในขณะที่ที่ปรึกษาฝ่ายข้าราชการประจำ เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ ส่วนในช่วงรัฐบาลปัจจุบัน คุณเมื่องจะยังมีปัญหาด้านบูรณาการการดำเนินงานด้านต่างประเทศ ซึ่งผู้บริหารฝ่ายการเมืองพยายามแก้ไขอยู่ เช่นการรายงานเรื่องการเยือนครั้งเดียวกัน แทนที่ต่างหน่วยงานฝ่ายต่างรายงานของตน ก็ให้มีเจ้าภาพหลัก รวมรายงานเป็นฉบับเดียวกัน และให้เพิ่มการประสานงานเพื่อให้เห็นภาพรวมเข่นเดียวกัน เป็นต้น

3.3 ปัจจัยภายนอก

ความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ ก็มีส่วนต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประสานงานกับหน่วยงานหลัก คือ กระทรวงการต่างประเทศ การประสานงานกับข้าราชการด้วยกัน หากเป็นงานที่ดำเนินไปตามปกติ ไม่ใช่เรื่องใหม่ ก็มักไม่มีปัญหา แต่หากเป็นเรื่องใหม่และนโยบายฝ่ายการเมืองไม่ชัดเจน จะมีปัญหานำมา เช่น การประสานจัดเครื่องบินสำหรับการเยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี จะมีปัญหานำมาในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในช่วงแรกๆ (แจ้งเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาซึ่งทำให้หน่วยงานที่ประสานด้วยเกิดความสับสน) ยังไม่ทราบชัดเจนว่า นายกรัฐมนตรีต้องการเครื่องบินจากกองทัพอากาศ หรือ การบินไทย และใช้เครื่องบินชนิดใดให้เหมาะสมกับคณะ การเชิญภาคเอกชนร่วมคณะตามคำขอของผู้นำประเทศ หน่วยงานใดเป็นเจ้าภาพหลัก และหน่วยงานใดพิจารณาบุคคลในภาคเอกชนที่จะเข้าร่วมแต่ละการกิจของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ความไม่ชัดเจนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหา คือ บางครั้งก็ทำงานช้าช้อนกัน และบางครั้งก็เกี่ยงกันโดยไม่ได้ตั้งใจ

สรุป เนื่องจากสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นเสมือนข้อต่อในการรับนโยบายไปประสานกับส่วนราชการต่างๆ ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาล้วนส่งผลกระทบต่อบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลิกลักษณะของนายกรัฐมนตรี มีส่วนสำคัญต่อบทบาทสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในด้านการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ เพราะนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสินและกำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าว ส่วนสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลนั้นๆ

หากจะเปรียบสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเหมือนสมาร์ตบอร์ด ผลงานของสมาร์ตบอร์ดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักๆ คือ เจ้าของสมาร์ตบอร์ด โค้ช และผู้เล่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในปัจจุบัน ก็คือ สมาร์ตบอร์ดซี และแม่นเชสเตอร์ ซิตี้ หากไม่ได้เจ้าของคนปัจจุบัน ก็ยังคงเป็นทีมระดับกลางๆ หรือระดับล่าง แต่หากเจ้าของสมาร์ตบอร์ดไม่จ้างโค้ชที่มีฝีมือมาตรฐาน ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ และหากโค้ชไม่ซื่อผู้เล่นที่มีความสามารถหรือไม่พัฒนาผู้เล่นที่มีอยู่ ก็ยากที่ทีมสมาร์ตบอร์ดนั้นจะประสบ

ความสำเร็จ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อความสำเร็จของสโนรท์สิน นายกรัฐมนตรีก็เปรียบเหมือนเจ้าของสโนร เลขานิยมนายกรัฐมนตรีและทีมงานการเมืองก็เปรียบเหมือนโภค และข้าราชการประจำของสำนักเลขานิยมนายกรัฐมนตรีก็เหมือนผู้เล่น ทุกปัจจัยมีผลต่อความสำเร็จของสำนักเลขานิยมนายกรัฐมนตรีทั้งสิ้น

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการนำเสนอความคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรีในการจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการรัฐมนตรี คือ นายกรัฐมนตรีเอง เนื่องจากนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตัดสินใจด้านการต่างประเทศ เรื่องประเทศ เป้าหมายที่จะเยือน และเรื่องต่างๆ ทั้งด้านสารัตถะสำหรับการหารือข้อราชการ และด้านพิธิการ การศึกษาพบว่า ภูมิหลังด้านครอบครัว การศึกษา และอาชีพของนายกรัฐมนตรีแต่ละคน บ่งชี้ให้ทราบว่า นายกรัฐมนตรีผู้นั้นมีบุคลิกลักษณะอย่างไร และบุคลิกลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยให้มีการกำหนดนโยบายด้านต่างประเทศแตกต่างกัน มีความมุ่งมั่นในการผลักดันนโยบายแตกต่างกัน เพียงใด และที่สำคัญคือเป็นผู้แต่งตั้งทีมงานการเมืองนานั้นกับบัญชาสำนักเลขานุการรัฐมนตรี และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบช่วงสมัยนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็จะเห็นข้อเท็จจริงดังกล่าวขึ้น

หากจะพิจารณาว่า ช่วงใดดีกว่าเป็นช่วงที่ดีที่สุดสำหรับสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี ผู้เขียนขอขอนไปถึงการเปรียบเทียบกับสมัยรัฐบาล หาดใหญ่เล่นของสมัยรัฐ เชลซีว่า ช่วงใดดีที่สุดสำหรับผู้เล่น เชื่อว่า ส่วนใหญ่คงตอบเหมือนกันว่า เป็นช่วงที่มีนายโรมัน อับราโนวิช เป็นเจ้าของ เพราะทำให้สโมสรมีระดับจากสโมสรมีระดับกลางมาเป็นระดับแนวหน้า ได้ ผู้เขียนเห็นว่า ช่วงนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร น่าจะเป็นช่วงที่ดีที่สุดใน 3 ช่วง ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ไม่มีนายกรัฐมนตรีคนใดที่ดีพร้อม 100% แต่ละคนมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย กล่าวคือ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร มีลักษณะคิดไว ทำไว มีความคิดสร้างสรรค์ มากมาย แต่ส่วนเสียก็คือ ลักษณะทำงานเหมือนทีมฟุตบอลที่ชอบอุยก์ทำประตูมากๆ นักมีปัญหาของ หลังรั่ว รั้วนาลของนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จึงมักประสบปัญหาภายใน หลังที่เกิด จากความไม่ระมัดระวังเรื่องกฎระเบียบของราชการ เช่น กรณีกล่าวหาคอร์ปชั่นด้านนโยบายในการขอให้ EXIM Bank ให้ความช่วยเหลือแก่โครงการในพม่า ส่วนนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์

เวชชาชีวะ แม้จะเหมือนนายกรัฐมนตรีจากพรรคประชาชนปัจจัยอื่นๆ ที่มักดำเนินการตามแนวทางที่หน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สศช. เสนอ จึงมีความคิดสร้างสรรค์น้อย และก็มีส่วนดี คือ มักพิจารณาเข้าลงรายละเอียดของประเด็นการหารือ กับผู้นำต่างประเทศ ทำให้มีความรอบคอบในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศ จึงมีโอกาส พิเศษด้านน้อยเหมือนทีมฟุตบอลที่กองหลังแน่น และข้อดีอีกประการหนึ่งคือ เป็นผู้ฟังข้อคิดเห็น ของข้าราชการซึ่งบางครั้งอาจจะเสนอเชิงทัดทาน เช่น กรณียกเลิกการเดินทางไปเปิดงานแสดง ศิลป์ค้าที่ดูไบ ซึ่งเดิมนายกรัฐมนตรีได้ตอบรับคำเชิญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกีฬาและการ ท่องเที่ยวไว้ ส่วนนายกรัฐมนตรี นางสาวอิงลักษณ์ ชินวัตร แม้จะไม่มีลักษณะเด่นของ นายกรัฐมนตรีทั้งสองข้างต้น แต่ก็มีส่วนดีที่เป็นนายกรัฐมนตรีหญิง มีความนุ่มนวลและความตั้งใจ ทำงาน มีผู้ค่อยให้ความช่วยเหลือ ส่วนเสียคือความอ่อนไหว การตัดสินใจบางครั้งดูไม่แน่นอน

ในส่วนบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในช่วงนายกรัฐมนตรีแต่ละคน นั้น ผู้เขียนเห็นว่า ไม่ว่านายกรัฐมนตรีจะมีบุคลิกลักษณะอย่างไร ข้าราชการสำนักเลขานุการ นายกรัฐมนตรีต้องเป็นหลักได้ในด้านข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ความแม่นยำด้านพิธีการ และการประสานงานอำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามความประสงค์ของนายกรัฐมนตรีแต่ละคน แต่จะเป็นที่พึงพอใจของนายกรัฐมนตรีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของแต่ละคน

4.1.2 ปัจจัยรองลงมาคือข้าราชการประจำของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเอง บุคคล ที่เป็นหัวหน้าทีมฝ่ายข้าราชการประจำ หากเป็นผู้มีประสบการณ์สูงด้านการต่างประเทศ ก็จะ ช่วยงานของนายกรัฐมนตรีได้มาก ยิ่งถ้าเป็นผู้ที่ฝ่ายการเมืองวางใจ ก็จะยิ่งประสานร่วมมือกันได้ ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีและความ พร้อมของบุคลากรด้านงานต่างประเทศก็มีส่วนสนับสนุนบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีและความ นัยกรัฐมนตรีในการทำให้การจัดการเยือนต่างประเทศของผู้นำประเทศประสบความสำเร็จและทำ ให้ผู้นำประเทศมีผลงานด้านต่างประเทศ

4.1.3 ปัจจัยสุดท้ายคือความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวง การต่างประเทศ โดยปกติ ส่วนราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินตามนโยบาย ของรัฐบาล แต่บางครั้ง ความไม่ชัดเจนเรื่องการมอบหมายงาน หรือกรณีเป็นเรื่องใหม่ มีความเข้าใจ งานต่างกัน ทำให้เกิดการแย่งงานกันทำ และบางครั้งก็เกี่ยวกับกัน ดังนั้น การประสานอย่างใกล้ชิด และความสัมพันธ์ในลักษณะส่วนตัว มีส่วนส่งเสริมบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีใน การรองรับงานด้านต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี เช่นกัน

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ด้านนโยบาย

แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อบบทบาทของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีในการจัดการเรื่องต่างประเทศของผู้นำประเทศ คือนายกรัฐมนตรีและทีมงานฝ่ายการเมืองของนายกรัฐมนตรี แต่นโยบายฝ่ายการเมืองอยู่นอกเหนือการควบคุม ประเด็นสำคัญที่ก่อให้ฝ่ายข้าราชการประจำต้องทำความเข้าใจบุคคลิกลักษณะของฝ่ายการเมืองแต่ละคน และนโยบายการบริหารงาน และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

4.2.2 ด้านการดำเนินการ

ดังได้กล่าวในบทที่ 3 แล้วว่าข้าราชการประจำของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี เปรียบเหมือนผู้เล่นฟุตบอลของสโตร์ ซึ่งมีหน้าที่หลักคือลงเล่นฟุตบอลให้สโตร์ ต้องพัฒนาฝีเท้า และเล่นตามแผนของโค้ชให้ได้ จึงจะประสบความสำเร็จในการเล่นฟุตบอลให้สโตร์ ข้าราชการประจำจะต้องปรับตัวและปรับการทำงานให้เข้ากับทีมการเมืองที่เวียนเข้ามาให้ได้

เพื่อความสำเร็จของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีและของข้าราชการประจำเอง จึงขอเสนอแนวทางพัฒนาความรู้และความสามารถของข้าราชการ และพัฒนาแนวทางการปฏิบัติราชการแผ่นดิน ดังนี้

1) การเรียนรู้บุคคลิกลักษณะของผู้นำ ปัจจุบัน สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีได้พยายามพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน เช่น หนังสือชุดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรื่องต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นประโยชน์เพื่อให้ข้าราชการใหม่และผู้ที่ยังไม่รู้จักงานเพียงพอได้ศึกษา แต่คู่มือการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ ข้าราชการยังต้องศึกษาวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาลแต่ละช่วง และที่สำคัญยิ่ง ต้องศึกษาวิเคราะห์บุคคลิกลักษณะของฝ่ายการเมืองที่จะเข้ามานั้นกับบุญชา โดยนำเชิงประวัติมาศึกษาวิเคราะห์ เชิญบุคคลซึ่งรู้จักผู้นำเดิมมาบรรยายให้ความรู้ และสังเกตจากการทำงานกับผู้นำ เช่น การร่วมเข้าหารือหรือร่วมประชุมกับฝ่ายการเมือง ซึ่งจะทำให้รู้จักฝ่ายการเมืองได้ดีขึ้น และที่จำเป็นอย่างยิ่ง คือ ต้องเรียนรู้บุคคลิกลักษณะของฝ่ายการเมืองอย่างรวดเร็ว เพราะหากนานเกินไป อาจเกิดปัญหาในการสื่อสาร และท้ายสุด ข้าราชการก็จะเหมือนผู้เล่นที่ถูกสโตร์ขายออกไปเนื่องจากไม่สามารถเล่นได้ตามแผนของโค้ช

2) การสื่อสารและการบริหารการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีต้องพนับความเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ผู้เวียนเข้ามาซึ่งมาเป็นผู้บังคับบัญชาบั้นๆ แนวความคิดทั้งด้านการเมืองและการบริหารที่แตกต่างกัน และโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้เทคนิคเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารฝ่ายข้าราชการประจำ เพื่อสามารถนำทีมให้สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่าง

ทันท่วงที่ ข้าราชการประจำเป็นต้องปรับตัวก่อนที่จะถูกปรับตัว (act before being acted upon) และมีความสุขในการทำงานภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3) การพัฒนาการประสาน ดังได้กล่าวไว้แล้วว่าสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี เป็นข้อต่อในการนำบัญชาและนโยบายของนายกรัฐมนตรีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ การจัดการเรื่องต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีก็เช่นกัน ต้องอาศัยการประสานงานอย่างใกล้ชิด ระหว่างหน่วยงานภายในของสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีเอง และระหว่างสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยเฉพาะกระทรวงการต่างประเทศ สิ่งสำคัญยิ่ง คือ ต้องทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาการประสานงานที่อาจเกิดขึ้น จึงควรมี การประชุมซักซ้อมความเข้าใจบ่อยๆ และการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานภายใน นอกจากนี้ ควร จัดการล้มนา/การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีกับส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์อันดี ตลอดจนสร้าง เครือข่ายในการทำงานเพื่อทำให้สำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรีสามารถรองรับงานด้านต่างประเทศ ของนายกรัฐมนตรีได้ดียิ่งขึ้น

4) การพัฒนาตนเอง ข้าราชการแต่ละคนที่ทำงานด้านการต่างประเทศของสำนัก เลขานุการนายกรัฐมนตรีก็ต้องพัฒนาศักยภาพตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่นกัน โดยศึกษาข้อมูลสถานการณ์จากแหล่งต่างๆ มากขึ้น และการเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาที่ เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถรองรับงานให้ผู้นำประเทศได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวในการพัฒนาตนเอง ผู้เขียนขอเสนอข้อคิดจากหนังสือ The 7 Habits of Highly Effective People ของ Stephen R. Covey มาเป็นข้อเสนอแนะสำหรับข้าราชการทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับผู้บริหาร ดังข้อความ ภาษาอังกฤษที่แนบท้าย

A Personal Mission Statement

Succeed at home first.

Never compromise with honesty.

Remember the people involved.

Hear both sides before judging.

Obtain counsel of others.

Defend those who are absent.

Be sincere yet decisive.

Develop one new proficiency a year.

Plan tomorrow's work today.

Hustle while you wait.

Maintain a positive attitude.

Keep a sense of humor.

Be orderly in person and in work.

Do not fear mistakes – fear only the absence of creative, constructive, and corrective responses to those mistakes.

Facilitate the success of subordinates.

Listen twice as much as you speak.

Concentrate all abilities and efforts on the task at hand, not worrying about the next job or promotion.

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณะกรรมการองค์ความรู้เรื่องยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ. ชุดความรู้ เรื่อง การจัดทำแผนการ
เยือนต่างประเทศของนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์, 2554.

สามก๊ก เล่ม 1 ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2515.

Valerie M. Hudson. Foreign Policy Analysis: Classic and Theory. Maryland, Rowman & Littlefield Publishers Inc, 2007.

อื่นๆ

วิทยาส ศรีวิหค. ประเมิน 2 ปี นโยบายต่างประเทศรัฐบาลทักษิณ รูปธรรมของการทูตเชิงรุกด้าน
เศรษฐกิจ (1). มติชนรายวัน (13 มีนาคม 2546): 7.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

“ทักษิณ ชินวัตร.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://th.wikipedia.org/wiki/ทักษิณ_ชินวัตร.

“อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://th.wikipedia.org/wiki/อภิสิทธิ์_เวชชาชีวะ.

“ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร.”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://th.wikipedia.org/wiki/ยิ่งลักษณ์_ชินวัตร.

รศ. ดร. ประภัสสร เพพชาติ. “2 ปีนโยบายต่างประเทศรัฐบาลอภิสิทธิ์ (ตอนที่ 1).”.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:<http://thepchatree.blogspot.com/2011/02/2-1.html>.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล นายสุจินต์ เพชรเนยิน^๑
วัน/เดือน/ปีเกิด 26 พฤษภาคม 2501

การศึกษา

พุทธศาสนาบัณฑิต (มานุษยสังเคราะห์ศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

M.A. (Entire Politics), University of Poona, India

Post-graduate Diploma (International Relations and Development),
Institute of Social Studies, the Netherlands

ประวัติการรับราชการ

มิถุนายน พ.ศ.2528	เข้ารับราชการในสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี
	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 กองการเมืองต่างประเทศ
พ.ศ.2529	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
พ.ศ.2532	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
พ.ศ.2537	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
พ.ศ.2539	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
พ.ศ.2547	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ว (สำนักงานผู้แทนการค้าไทย)

คำแนะนำปัจจุบัน

นักวิเคราะห์ที่นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามงานต่างประเทศ
สำนักการต่างประเทศ